

ONTWIKKELAGENDA CULTUURVELD 2022-2024

UITVOERINGSPROGRAMMA CULTUUR 2024

PROVINCIE ZEELAND

Inhoud

Inleiding en leeswijzer.....	3
Leeswijzer	3
1. De Zeeuwse Omgevingsvisie.....	3
2 De drie pijlers.....	5
2.1 Intrinsieke waarde van cultuur	5
2.2 Vernieuwing en verbreding	6
2.3 Basis op orde	7
3 Uitvoeringsparagraaf per discipline.....	8
3.1 Ontwikkelprogramma	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.2 Erfgoed.....	9
3.3 Cultuurhistorie en monumenten.....	9
3.4 Archeologie	10
3.5 Musea.....	11
3.6 Immaterieel erfgoed en herdenken	12
3.7 Cultuureducatie en -participatie	14
3.8 Toepassing codes cultuur, podia en festivals en kunstklimaat.....	16
3.9 Bibliotheek en media.....	17
4 Financiële paragraaf.....	18

Inleiding en leeswijzer

De hoofdlijnen van de Ontwikkelagenda Cultuurveld 2022-2024 (verder: Ontwikkelagenda) zijn in het voorjaar van 2021 vastgesteld. In de looptijd van de Ontwikkelagenda worden telkens zogenaamde bouwstenen vastgesteld. De volgende bouwstenen zijn gereed:

- Museumvisie
- Koersdocument Erfgoed
- Ontwikkelprogramma Cultuurveld (talent- en beroepsontwikkeling)

In het laatste jaar van de ontwikkelagenda (2024) volgen in ieder geval bouwstenen over:

- De drie culturele codes (Fair Practice, Governance en Diversiteit)
- Podia en festivals
- Kunstklimaat
- Uitvoeringsagenda Erfgoed

In dit document wordt ingegaan op de speerpunten voor 2024 en waar mogelijk een meerjarige doorkijk. De inhoudelijke kaders zijn te vinden in bovengenoemde documenten. Een belangrijke mijlpaal in 2024 is de totstandkoming van een langjarige agenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032 die in 2024 met cultuurveld, stakeholders wordt uitgewerkt op basis van een door PS vast te stellen Koersdocument Cultuur en Erfgoed.

Van beheersen naar programmatisch werken vraagt het één en ander van de eigen organisatie en van de betrokken partners in en om het cultuurveld. Monitoring van het cultuurveld was incompleet en vroeg om een inhaalslag. Diverse Ometingen of onderzoeken (naar witte vlekken in beleid, naar mogelijke ontwikkelfuncties, naar veronderstelde organisatorische problematieken, maar ook een basisset aan data) zijn daarom opgestart en krijgen in 2024 een vervolg.

De provinciale rol en ambitie varieert per deelonderwerp en zal in 2024 verder worden geëxpliciteerd, mede op basis van de eerder genoemde monitoring. De organische benadering waarmee het veld wil vernieuwen, geldt ook voor de organisaties die structureel provinciale subsidie ontvangen.

Leeswijzer

Hieronder gaan we eerst in op de relatie tussen deze ontwikkelagenda en de Zeeuwse omgevingsvisie. Vervolgens beschrijven we de drie pijlers waarop de ontwikkelagenda gebaseerd is. Vervolgens wordt in de uitvoeringsparagraaf per discipline weergegeven wat de actiepunten voor 2024 zijn.

1. De Zeeuwse Omgevingsvisie

Het provinciale beleidskader voor de ontwikkelagenda cultuurveld is de Zeeuwse Omgevingsvisie (2021). Met de Zeeuwse Omgevingsvisie stelt de Provincie Zeeland de ambities voor 2050 en de doelen voor 2030 vast. De doelen voor cultuur, erfgoed en archeologie zijn hiermee ook vastgesteld en vormen het uitgangspunt voor de Ontwikkelagenda cultuur.

De onderwerpen uit de Zeeuwse Omgevingsvisie die direct zijn te vertalen in de ontwikkelagenda zijn de bouwstenen Cultuur, Gezondheid, Voorzieningen en evenementen, Archeologie en Erfgoed. Deze

bouwstenen vallen onder de ambities “Uitstekend wonen, werken en leven in Zeeland” en “Balans in de grote wateren en het landelijk gebied”. De genoemde bouwstenen dragen ook bij aan de andere twee ambities van de Zeeuwse Omgevingsvisie; “Een duurzame en innovatieve economie” en een “klimaatbestendig en CO₂-neutraal Zeeland”. Het komende jaar werken we verder aan de relatie tussen cultuur en ambities en doelen uit de omgevingsvisie. Wat kan cultuur bijdragen aan de woonomgeving? Of archeologie aan klimaatadaptatie? Welke creatieve ontwerpen helpen economische innovaties verder?

Voor de relatie tussen de Zeeuwse Omgevingsvisie	Balans in de grote wateren en het landelijk gebied	Een duurzame en innovatieve economie	Klimaatbestendig en CO ₂ -neutraal Zeeland
Woningvoorraad	Bodem	Arbeidsmarkt	Klimaatadaptatie
Woonomgeving	Archeologie	Circulaire economie	Zoet water
Voorzieningen en evenementen	Erfgoed	Recreatie en toerisme	Energietransitie
Onderwijs	Landbouw	Havens en bedrijven	Duurzame energie
Gezondheid	Milieu	Transport en infrastructuur	Waterveiligheid
Mobiliteit	Natuur	Visserij	
Cultuur	Deltawateren		
	Watersysteem		
	Landschap		

2 De drie pijlers

2.1 Intrinsieke waarde van cultuur

Cultuur heeft een intrinsieke waarde. Cultuur is vormend, creatief scheppend, geeft betekenis en biedt maatschappelijke verbondenheid en geeft uitdrukking aan onze identiteit. Cultuur spiegelt ook en stelt vragen. Cultuur nodigt uit tot ontwikkeling van mensen én van de samenleving als geheel. Concrete Initiatieven op structuur- en kennisniveau, zoals de Cultural Board Zeeland plaatsen wij onder de pijler ‘intrinsieke waarde’.

Daarnaast heeft cultuur betekenis voor andere domeinen, opgaven en transities. Vanuit het culturele domein wordt actief bijgedragen (maatschappelijke waarde proposities) aan andere opgaven door het aandragen van oplossingen en door het stimuleren van verbindingen en debat. Cultuur is in zichzelf creatief en scheppend en voegt daarmee telkens dynamiek toe. Het is dan ook belangrijk dat de Zeeuwse samenleving mentaal ontvankelijk is voor creativiteit en dynamiek. We werken aan de intrinsieke waarde van cultuur door focus te leggen op vormende en educatieve inspanningen rondom cultuur en een (kunstenaars-) klimaat te bevorderen waarin nieuwe actoren, creatieve ideeën een kans krijgen of tot wasdom kunnen komen.

2.1.1 Cultural Board Zeeland

In zijn preadvies adviseert de Cultural Board Zeeland dat de overheden een gezamenlijke visie op de Cultuurregio Zeeland omarmen die richting geeft aan toekomstige ontwikkelingen. Een dergelijke visie zou gebaseerd moeten zijn op onderzoek (bijv. naar de behoefte voor de verschillende doelgroepen), zodat ook een verbinding wordt gemaakt met het beleid rond het maatschappelijke vestigingsklimaat. Een dergelijke visie zou vanuit diverse perspectieven (bewoners en bezoekers), de sector en de overheden moeten leiden tot een gedeelde (werk)agenda. In 2022 is de governance van de CB Zeeland verder uitgewerkt. Ook was de board samen met de Economic Board Zeeland opdrachtgever voor het uitwerken van een propositie voor een nieuwe Regiodeal met het Rijk. In 2024 heeft de Cultural Board verder betrokken bij de Agenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032.

De Cultural Board wil met Gent in 2024 initiatieven ontplooiën om uitwisseling in het culturele veld te stimuleren. Dit mede gericht op de kandidatuur van Gent als culturele hoofdstad in 2030.

2.1.2 Maatschappelijk betekenis cultuur en verbinding andere domeinen

Uit onderzoek en ervaringen blijkt dat kunst en cultuur beweging op gang kunnen brengen in andere domeinen en beleidsterreinen. Zo heeft cultuur binnen het sociaal domein een positief effect op meedoen, kwaliteit van leven en zingeving voor burgers. Ons erfgoed en het verhaal van Zeeland verbindt ons onderling. Kunst en kunstenaars kunnen een sleutelrol vervullen in het ontsluiten en vergroten van de creatieve kracht en verbeelding in de samenleving. Door samenwerking met en tussen professionals uit verschillende domeinen wordt steeds duidelijker wat de betekenis en mogelijkheden zijn van kunst en cultuur voor grote actuele maatschappelijke thema's als dementie, eenzaamheid, migratie of klimaatverandering. In 2024 wordt gekeken naar de mogelijkheden voor het inzetten van ontwerpend onderzoek als bijdrage aan maatschappelijke opgaven. Een voorbeeld is door het militair landschap van het Landfront Vlissingen (verdedigingslinie Tweede Wereldoorlog) op

Walcheren in te zetten voor zoetwaterberging in aansluiting op het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

2.2 Vernieuwing en verbreding

In Zichtbaar van waarde (2018) adviseerde de Raad voor Cultuur aan de minister om een levendig kunstklimaat in Nederland te stimuleren en de randvoorwaarden voor een onafhankelijke kunstsector beter op orde te brengen. Dat advies is in Zeeland ook van toepassing.

Vertrekpunt in de ontwikkelagenda cultuurveld is dat kwaliteit boven kwantiteit gaat. Van organisaties verwachten we is dat zij de inhoudelijke expertise hebben om deze kwaliteit te leveren. Als overheid oordelen wij echter niet over de inhoud van cultuuruitingen. Een onafhankelijke toets achten we wenselijk. Daarbij zullen we blijven inzetten op onafhankelijke, inhoudelijke expertise waarbij ook de overheid zelf wordt gespiegeld en uitgedaagd om te komen tot beleid dat past én ontwikkelt. Denk hierbij aan de Adviescommissie Samen in Zee, maar ook de uitvoering van de middelen ter ondersteuning van het kunstklimaat.

Zeeland is behalve land in zee ook grensland. Dat maakt onze regio aantrekkelijk en waardevol om samen te werken met (o.a.) Vlaanderen. Van oudsher biedt onze provincie de rust en ruimte om te experimenteren en is dit wat internationale kunstenaars naar Zeeland trok. Ook nu is Zeeland decor en inspiratiebron voor composities, festivals, installaties en film. De wisselwerking van landschappelijke en stedelijke kenmerken zoals de haven en de relaties met steden als Gent, Brugge en Antwerpen bieden kansen voor uitwisseling. In 2024 gaan we de ingezette weg verder in het verkennen van de samenwerking met specifiek aandacht voor het North Sea Port District (NSPD) en ideeën voor een sterkere verbinding en uitwisseling tussen Gent en Zeeland.

Voor een vitale cultuurregio acht Provincie Zeeland vernieuwing en innovatie noodzakelijk. Inhoudelijk, maar ook als het gaat om nieuwe spelers, om netwerkvorming, financieringsvormen en verdienmodellen.

Het maken van ruimte voor vernieuwing vraagt om gerichte sturing op het creëren van de juiste voorwaarden. De Provincie Zeeland wil vooral het klimaat voor (jonge) startende cultuurprofessionals stimuleren. Talentontwikkeling is momenteel versnipperd en beperkt in aanbod. Zowel als schakel richting de geïnstitutionaliseerde cultuur als door het ontbreken van een Zeeuwse kunstvakopleiding. In 2024 wordt verder gebouwd aan de versterking van talent- en beroepsontwikkeling in Zeeland via het Ontwikkelprogramma. Zie hiervoor paragraaf 3.1.

2.2.1 Grensoverschrijdende samenwerking en Regio Deal

In 2024 gaan we de ingeslagen weg met betrekking tot uitwisseling en krachtenbundeling met Vlaanderen verder doorlopen. Daarbij vormt het NOVI-gebied North Sea Port District een motor met als natuurlijke mijlpaal de ambitie van Gent om zich te kandideren als Europese culturele hoofdstad in 2030. In aanloop daarnaartoe is de Zeeuwse propositie voor een Regio Deal in de zomer van 2023 door het Rijk toegekend waarin cultuur een voornamelijk rol speelt als aanjager van de innovatie in het gebied. Hiertoe wordt geïnvesteerd in broedplaatsen, een talentontwikkelingsprogramma en

innovatiefonds. In 2024 starten de eerste projecten in samenwerking tussen de betrokken gemeenten en cultuurveld.

De verdere samenwerking met Vlaanderen wordt ingevuld met een uitwisseling tussen het Gents Kunstenoverleg, de Zeeuwse cultuursector (CB Zeeland en Zeeuws Cultuuroverleg) en de vereniging Comeet (intergemeentelijke coördinatie cultuur-erfgoed in het Vlaamse Meetjesland). Ook investeren wij wederom in de subsidieregeling Grensverleggers van het Vlaams-Nederlands Cultuurhuis deBuren. Deze regeling is gericht op het stimuleren van de grensoverschrijdende samenwerking en willen we continueren. In 2024 wordt het opstellen van een culturele biografie voor NSPD uitgevoerd.

2.2.2 Samenwerking met gemeenten en Samen in Zee

Sinds de COVID 19-pandemie is het gevoel van partnerschap en een gedeelde verantwoordelijkheid voor de Zeeuwse culturele infrastructuur gegroeid. In 2021 is cultuur opgenomen in de thema-overleggen in OZO-verband¹ en onder de naam “Samen in Zee” is gestart met een gezamenlijke stimuleringsregeling, gericht op versterking van de Zeeuwse cultuursector.

Indien mogelijk, zal er in de eerste helft 2024 een 3de openstelling zijn. Mocht dit niet haalbaar zijn, zal een alternatief voorstel gedaan worden. In 2022 zijn ook meerjarige subsidies (t/m 2024) verleend voor het basisaanbod in de Zeeuwse gemeenten via de al bestaande regionale cultuurarrangementen. Wij zijn gestart met de evaluatie van deze arrangementen, en willen als onderdeel van de Agenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032 met de gemeenten en het cultuurveld toewerken naar een lange termijn agenda voor de sector.

2.3 Basis op orde

Wij vinden het van belang vinden dat de Zeeuwse culturele infrastructuur voldoende toekomstbestendig (robuust en veerkrachtig) is opdat het culturele veld zich optimaal kan ontwikkelen, en ook kan inspelen op en bijdragen aan de ontwikkeling van onze provincie. Daarbij is het van belang dat de verschillende kunst- en cultuurdisciplines voldoende vertegenwoordigd zijn en of het aanbod in algemene zin aansluit bij de (toekomstige) vraag. De organisatiekracht van de instellingen en de verbinding met het bedrijfsleven (cultuur als vestigingsfactor) is daarom een belangrijk thema.

2.3.1 Monitoring en evaluatie

De Boekmanstichting heeft in 2022 voor de ontwikkeling van een duurzame Zeeuwse Cultuurmonitor een inventarisatie (zgn. nulmeting) opgeleverd. In 2023 is een start gemaakt met de opbouw van deze Cultuurmonitor, inclusief een verdere duiding van de behoefte aan cultuur onder de bewoners en bezoekers van onze provincie. De Cultuurmonitor moet relevante informatie verschaffen voor het gesprek over de (in)richting van het cultuurbeleid, zowel van overheden als van culturele- en kunstonderwijsinstellingen en (belangen)organisaties in de sector. In de eerste kwartaal van 2024 worden de eerste resultaten van de cultuurmonitor verwacht.

¹ Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)

Daarnaast wordt sinds 2017 de staat van rijksmonumenten (niet woonhuizen) in Zeeland gemonitord. Het betreft rijksmonumenten zoals molens, boerderijen, stadhuizen, bruggen, kerken, vestingwerken etc. Met de digitale monitor ontstaat een volledig en actueel overzicht van de restauratiebehoefte, de staat van onderhoud en de mogelijke leegstand en daarmee herbestemmingen van deze rijksmonumenten. Dit continueren wij ook in 2024.

3 Uitvoeringsparagraaf per discipline

3.1 Beroepsontwikkeling

De culturele infrastructuur van Zeeland kent witte vlekken. In het convenant tussen de regio Zeeland en het Ministerie van OCW is daarom beschreven om in een periode van vier jaar toe te werken naar een Zeeuwse basisvoorziening die de culturele infrastructuur in de cultuurregio duurzaam versterkt en kan bijdragen aan nationale doelstellingen. Provincie Zeeland matcht de beschikbare middelen vanuit het Rijk vanuit de wens een stedelijk cultureel klimaat te stimuleren, waarbij met name de aantrekkelijkheid van de provincie voor jongeren en een goed opleidings- en beroepsklimaat voor nieuwe makers centraal staat. In december 2022 zijn de programmaliijnen en middelen hiervoor vastgesteld.

Dit programma kent de volgende lijnen:

1. *Versterken van de netwerkvorming* in enkele culturele hubs, te weten film en popmuziek ter versterking van de culturele infrastructuur.
2. *Talentontwikkeling en startende cultuurprofessionals*; inzet op begeleiding jonge cultuurmakers op de uiteenlopende kunst disciplines ter versterking van kwalitatief nieuw aanbod. De intentie is drie pilots te starten; een vanuit bestaande culturele organisaties, en twee vanuit individuele kunstenaarsinitiatieven. Hierbij worden jonge cultuurprofessionals verbonden met ervaren Zeeuwse kunstenaars, dan wel (inter)nationaal opererende professionals en ontstaat een vorm van ‘gildeleren’.
3. *Investeren in het opleiding- en beroepsklimaat* van de culturele sector. Hiertoe dient Stichting Cultuurkwadraat een aantal subsidieaanvragen in voor het versterken van het cultuurveld, met o.a. assistentschappen en een leiderschapsprogramma om de instroom, doorstroming en zo de professionalisering van de sector verder vorm te geven
4. *Versterken makersklimaat* door het beschikbaar stellen van middelen aan deze, juist in Coronatijd extra gebleken, kwetsbare groep. Zo komen er middelen beschikbaar voor ondersteuning projecten van kunstenaar/zelfstandige cultuurprofessionals, en stellen wij een ‘loods ateliers, werkplaatsen en presentatieruimtes’ in die helpt bij het vinden en opzetten van broedplaatsen (ateliers, werkruimtes) en presentatieplekken.

Krachten bundelen

Uit gesprekken met fondsen blijkt dat er vanuit Zeeland gemiddeld weinig gebruik wordt gemaakt van subsidieregelingen. Dit heeft verschillende oorzaken. Ten eerste wordt er veel zelf organiserend vermogen van instellingen en zelfstandige cultuurprofessionals gevraagd - ze zijn zowel back- als frontoffice tegelijkertijd, daarnaast is er een gebrek aan mogelijkheden tot – vaak gevraagde – cofinanciering en ontbreekt de kennis en/of vaardigheid om succesvolle subsidieaanvragen te doen terwijl er aan goede ideeën en wil geen gebrek is. In 2023 heeft St. Cultuurkwadraat adviseurs

ingehuurd die met de sector kansrijke voorstellen opwerken en de relaties met bijvoorbeeld het Fonds Podiumkunsten, het Mondriaan Fonds en Fonds Cultuurparticipatie versterkt, en ook verbindingen legt met andere fondsen en regelingen (rijk en Europa). In 2024 continueren wij deze inzet.

3.2 Erfgoed

Onder cultureel erfgoed verstaan wij: gebouwde en aangelegde monumenten, archeologische monumenten, stads- en dorpsgezichten, cultuurlandschappen, (kleine) cultuurhistorische elementen én immaterieel erfgoed. Ook onze musea vallen hieronder.

In Zeeland zijn meerdere partijen die in samenwerking met de provincie het erfgoedveld vormgeven. De provincie ziet hierin een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd als stimulator en ondersteuner van de diverse instellingen, om zo niet alleen erfgoed te behouden maar ook te beleven en te koppelen aan hedendaagse opgaven.

Rol Provincie

Naast onze autonome beleidsdoelen hebben we onze wettelijke taken en bestuurlijke afspreken waar wij als provincie aan moeten voldoen. Erfgoedtaken liggen vast in de Erfgoedwet, Wet op de Ruimtelijke Ordening en daarna de Omgevingswet. Voor de uitvoering van een aantal specifieke taken zijn bestuurlijke afspraken met Rijk, provincies en gemeenten gemaakt. Bijvoorbeeld over de restauratie van Rijksmonumenten. In het Profiel Provincies en Kompas 2020 van het IPO vormen cultureel erfgoed en monumentenzorg een kerntaak.

Koersdocument

Voor de nadere uitwerking van ons beleid voor erfgoed is in 2022 het Koersdocument Erfgoed opgesteld. In 2023 heeft een verdere uitwerking hiervan plaatsgevonden door het opstellen van een specifiek uitvoeringsprogramma erfgoed. In de Najaarsnota 2023 is incidenteel € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor het Uitvoeringsprogramma Erfgoed in 2024. Hieronder volgen een aantal hoofdpunten uit het Koersdocument Erfgoed, voor de volledige werkzaamheden wordt verwezen naar dit document.

3.3 Cultuurhistorie en monumenten

Restauratie grote rijksmonumenten

In 2012 zijn bestuurlijke afspraken tussen IPO en het Rijk afgesloten waarbij wij onze eigen middelen matchen met het gedecentraliseerde rijksgeld voor restauratie van rijksmonumenten.

Jaarlijks subsidiëren wij restauraties van rijksmonumenten (niet-woonhuizen). Voorwaarde hierbij is dat deze restauraties op de juiste manier worden uitgevoerd: met kennis en kwaliteit. Daarnaast is onder meer vereist dat de instandhouding en het gebruik van het monument na de restauratie gewaarborgd is. In 2024 wordt de regeling Restauratie Rijksmonumenten (inhoudelijk) aangepast en opnieuw opengesteld met een verhoogd plafond.

Kwaliteit en Vakmanschap

De behoefte aan vakmensen in de restauratiesector is groot. Jonge vakmensen en zij-instromers zijn nodig om in de behoefte in de restauratiebouw te voorzien. We investeren in opleidingen voor restauratie zodat er voldoende vakmensen zijn die cultureel erfgoed op een professionele manier kunnen restaureren. Wij subsidiëren Restauratie opleidingsprojecten (ROP) Zeeland. In 2023 wordt

hier extra inzet op gedaan in de ambitie dit project verder uit te bouwen tot een Zeeuwse restauratieopleiding in samenwerking met SCALDA en Hogeschool Zeeland.

Mobiel erfgoed

Wij continueren de ondersteuning van de Stichting Stoomtrein Goes-Borsele vanwege het bijzondere museale, historische en toeristische belang waarvoor deze stichting staat.

Wij stimuleren de instandhouding en ontwikkeling van het varend erfgoed omdat dit onlosmakelijk is verbonden met Zeeland. Wij subsidiëren hiertoe de Stichting Behoud Hoogaars.

Loods Herbestemming Monumenten

Veel niet-woonhuismonumenten in Zeeland hebben geen of slechts gedeeltelijk een functie. De oorspronkelijke functie is niet of gedeeltelijk aanwezig. Daarbij is de functie vaak geen toereikende financiële drager voor het onderhoud en de ontwikkeling van het monument. Dit is een bedreiging voor het voortbestaan van het monument.

Daarnaast krijgen eigenaren of potentiële ontwikkelaars bij herbestemming te maken met een enorme hoeveelheid aan regels, mogelijkheden en subsidies. Het besef dat er bij de restauratie en herbestemming van erfgoed veel komt kijken schrikt veel initiatiefnemers/eigenaren dan ook af. In andere provincies is de inzet van een professional die begeleiding biedt bij het herbestemmen, restaureren en/of verduurzamen van monumenten erg vruchtbaar gebleken.

Sinds eind 2021 is ook in Zeeland een Loods Herbestemming Monumenten aangesteld.

De Loods fungeert als Haarlemse olie tussen de eigenaar, instanties, overheden, bouwbedrijven, financiers en eventuele belangstellenden. Een Loods neemt niet alleen (nieuwe) aanvragen in behandeling maar gaat actief op pad om eigenaren van noodlijdende grote monumenten met een complexe herbestemmingsvraag te ondersteunen in hun project.

Verduurzamen monumenten

Met de pilot Loods Herbestemming Monumenten zet de provincie ook een stap naar het verduurzamen van een beperkte groep monumenten. De taak van de Loods is het ondersteunen van eigenaren bij het vinden van een duurzame herbestemming van het monument.

Beleid voor het ondersteunen in verduurzaming van andere niet-woonhuismonumenten wordt de komende jaren ontwikkeld.

De Zeeuwse Erfgoedcoöperatie en erfgoedorganisaties

In 2020 is besloten om de vrijwilligersorganisaties die actief zijn binnen het cultureel erfgoed geen individuele subsidie meer toe te kennen maar om hen te stimuleren om in samenwerkingsverband aanvragen in te dienen. Centraal aanspreekpunt voor deze organisaties is Erfgoed Zeeland. In 2022 hebben de aangesloten netwerkorganisaties zich verenigd in de Zeeuwse Erfgoed Coöperatie (ZEC). Vanuit dit samenwerkingsverband initieert het netwerk projecten op het gebied van materieel en immaterieel erfgoed, waarbij het contact tussen de ZEC en het bredere Zeeuwse erfgoednetwerk centraal staat. Ook in 2024 zet de provincie zich samen met Erfgoed Zeeland in om de erfgoedorganisaties en vrijwilligers te ondersteunen.

3.4 Archeologie

De Provincie Zeeland heeft een wettelijke taak waar het gaat over archeologie. Enerzijds ontwikkelt de provincie beleid en regelgeving en ondersteunt andere overheden daarin, anderzijds draagt de provincie de zorg voor het Zeeuws Archeologisch Depot. Alle vondsten die gedaan worden tijdens archeologische opgravingen in Zeeland vallen daarmee onder de verantwoordelijkheid van de provincie. Daarnaast heeft de provincie het zichzelf tot taak gesteld de archeologie meer uit te dragen

naar zowel de eigen bevolking als naar toeristen. De archeologie leert ons over de ontstaansgeschiedenis van Zeeland, haar ontwikkeling door de eeuwen heen en hoe onze voorouders om gingen met uitdagingen in hun leefomgeving. Het creëert daarmee een diepe verbondenheid met de plek waar wij wonen. Het gevoel van een gedeelde geschiedenis is een van de belangrijkste pijlers van de sociale identiteit van een groep. Daarmee is de archeologie een essentieel onderdeel van wat ons Zeeuws maakt.

Voor het kunnen uitvoeren van de wettelijke taak zijn basisvoorzieningen nodig. Een belangrijke hiervan is het archeologisch depot. In 2024 zal met verschillende stakeholders in het archeologisch veld uitgewerkt worden hoe het depot toekomstbestendig georganiseerd kan worden. Hoofddoel daarbij is het adequaat zorgdragen voor de provinciale archeologische collectie, door juiste registratie, ontsluiting en conservering. Er bestaat bovendien al langer de wens om het Zeeuws Archeologisch Depot toegankelijker te maken (fysiek en digitaal) voor het publiek. Hier zal in de periode 2024-2025 uitvoering aan gegeven worden.

De Provinciale Onderzoeksagenda Archeologie Zeeland (POAZ) blijft de basis voor het te stimuleren onderzoek voor de komende jaren. Nieuwe ontwikkeling worden ook in 2024 gedeeld via het Provincie breed Overleg Zeeuwse Archeologie (PROZA) en het Vakberaad van Provinciaal Archeologen. Concrete ontwikkelingen die nu gaande zijn en in 2023 nog meer de aandacht zullen hebben zijn:

- We ondersteunen het project verdrongen Stad Reimerswaal waarbij kunst, erfgoed en toerisme aan elkaar gekoppeld worden door de verdrongen stad weer zichtbaar te maken.
- In 2024 wordt het internationale project van het European Straits Initiative afgerond en mogelijk verder ontwikkeld. Onderzoekers uit Het Verenigd Koninkrijk, Vlaanderen, Noord-Frankrijk en Nederland werken samen aan onderzoek en publiekprojecten op het vlak van de Romeinse geschiedenis en archeologie in het Noordzeegebied.
- In 2024 wordt gewerkt aan een betere digitale ontsluiting van het archeologisch depot, mogelijk door aansluiting bij het platform Atlantis.
- In 2024 worden verschillende publieksactiviteiten verder uitgebouwd, waaronder het project “Beach Archaeology” en een project van de vrijwilligersvereniging in de archeologie (AWN) met vondsten uit Goes.
- In 2024 wordt verder gewerkt aan het verbeteren van de inrichting van het archeologisch depot zodat vondsten onder optimale omstandigheden bewaard blijven.
- In 2024 zullen de eerste projecten op het gebied van de archeologie beginnen vanuit de Universiteit Leiden in Zeeland.

3.5 Musea

In 2022 is het museumbeleid door GS vastgesteld. Dit provinciale museumbeleid is gericht op een kernkeuze over de basisinfrastructuur van provinciale musea: de zogenoemde themamusea. Voor de periode 2022-2024 zijn het Zeeuws Museum, Watersnoodmuseum, Zeeuws Maritiem MuZEEum, Bevrijdingsmuseum Zeeland en Industrieel Museum Zeeland als basisinfrastructuur aangemerkt en benoemd tot themamuseum. Provincie Zeeland wil de komende jaren op drie manieren gericht bijdragen aan het toekomstbestendig maken van deze vijf themamusea. Het doel is om de basisinfrastructuur van de themamusea op orde te krijgen, bij te dragen aan de verbreding en vernieuwing van het museale veld en het brede en de sector Zeeuws-breed te versterken. De

themamusea worden gemonitord. In 2024 zal een inhoudelijke evaluatie plaatsvinden om de themamusea in lijn te brengen met de keuzes in de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed en een keuze welke musea opgenomen worden als themamusea in de periode 2025-2028. Ook wordt in 2024 een start gemaakt met een assistent programma voor Museumprofessionals in samenwerking met de Reinwardt academy.

Depot+

De huidige (gesloten) depotfaciliteiten van de cultuur- en erfgoedpartners in de provincie Zeeland zijn niet toereikend. De oppervlakte is te beperkt en de opslagruimten voldoen niet aan de vereisten op het gebied van klimaat en veiligheid. Bovendien is de collectie slecht toegankelijk. De deelcollecties die niet (permanent) worden tentoongesteld zijn verspreid over verschillende locaties: externe opslagruimten die door de partners zijn gehuurd. Voor de langere termijn is een nieuw (gezamenlijk) depot wenselijk.

Het nieuwe depot moet voldoen aan de geldende normen voor collectiebeheer, aan de vereisten voor klimaat en veiligheid, en oog hebben voor duurzaamheid (natuur inclusief en energieneutraal bouwen). Daarnaast is de beleefbaarheid van de collectie van belang. De nieuwe depot voorziening zou moeten bijdragen aan het ervaren van de schoonheid en essentie van cultuur en erfgoed in Zeeland. Door functies te combineren kan het een plek zijn van ontmoeting, gesprek en verbinding tussen de verschillende partijen en functioneren als een bruisend cultureel centrum.

In 2024 wordt een vervolg gegeven aan het haalbaarheidsonderzoek naar een open depot, met mogelijk een andere culturele functie. Daarnaast wordt ook gekeken naar mogelijke locaties (herbestemming versus nieuwbouw).

Partners in het museumveld

Het Zeeuwse museale veld wordt niet alleen vormgegeven door de vijf themamusea. Zeeland kent een breed netwerk van lokale en regionale musea, vrijwilligersorganisaties en cultuur- en erfgoedinstellingen. In het museumbeleid worden deze specifiek benoemd als 'flankerende instellingen'. De professionaliseringsslag die middels het museumbeleid wordt verwezenlijkt moet ook ten goede komen van deze flankerende instellingen. Tegelijkertijd is uitwisseling van kennis en ervaring een wederkerig proces, waar door het culturele veld al actief op wordt ingezet. Zo zetten (een deel van) de themamusea zich in voor een verbetering van museum- en erfgoededucatie, die in samenwerking met (of als aanvulling op) Erfgoed Zeeland worden ontwikkeld. Daarnaast voorziet de provincie jaarlijks in een subsidie voor de Vereniging Zeeuwse Musea voor de realisatie van diverse cursussen op het gebied van professionalisering. In 2024 zal gekeken worden of de educatiefunctie van de themamusea breder ingezet kan worden. Daarbij zal ook gekeken worden naar de Provinciale verantwoordelijkheid en de rol van de gemeenten.

3.6 Immaterieel erfgoed en herdenken

Zeeuwse Ankers

Immaterieel erfgoed is breed en omvangrijk. In de beleidsperiode 2013-2016 is gestart met bevorderen van de inhoudelijke samenhang binnen het themabegrip cultureel erfgoed door te werken aan Zeeuwse Ankers (www.zeeuwseankers.nl) en de culturele biografie van Zeeland. Hierin wordt de informatie uit verleden en heden van een plek, een persoon, een voorwerp, een gebouw of

een document in samenhang gebracht: 'verhalen die verbinden'. In het kader van Zeeuwse Ankers zijn in de afgelopen periode negen Zeeuwse Erfgoedlijnen gedefinieerd. Deze overkoepelende verhaallijnen brengen samenhang en focus in het Zeeuwse erfgoed (en met andere beleidsonderdelen) en vormen een kapstok voor nieuwe ontwikkelingen en arrangementen.

Om de beleving van de verhalen en Erfgoedlijnen nog beter op de digitale bezoeker aan te laten sluiten is er in 2022 geïnvesteerd in een markt- en productonderzoek voor de website www.zeeuwseankers.nl en de Zeeuwse Erfgoedlijnen. De uitkomsten van dit onderzoek biedt concrete handvaten om zowel website als Erfgoedlijnen interactiever te ontsluiten.

Nalatenschap Tweede Wereldoorlog

De nalatenschap van de Tweede Wereldoorlog bestaat uit materiële objecten en immateriële herinneringen die getuigen van de gebeurtenissen tijdens de oorlog. Dit erfgoed is belangrijk om te bewaren en om onderzoek naar te doen. Het houdt het oorlogsverleden levend, het zijn belangrijke bewijzen van de oorlog en ze kunnen worden benut om de betekenis voor de samenleving in het verleden, het heden en voor de toekomst te vergroten.

In het Zeeuwse Nederlandse landschap zijn de sporen van de Tweede Wereldoorlog op veel plekken terug te vinden, maar er bestaat nog weinig verbinding tussen. Het is van belang dat ze worden geïnventariseerd en gepresenteerd, zodat duidelijk blijft wat voor impact de oorlog en meer specifiek de Slag om de Schelde op Zeeland heeft gehad en wat de betekenis deze slag heeft gehad voor de bevrijding van West-Europa. Ook in 2024 wordt in afstemming met stakeholders gekeken op welke manier deze plekken zichtbaar en beleefbaar kunnen worden gemaakt en met elkaar kunnen worden verbonden. In de eerste plaats vanwege de educatieve en maatschappelijke en toeristisch-recreatieve waarde maar ook vanwege kansen op het gebied van klimaatadaptatie (klimaatbuffers, waterberging, biodiversiteit). Met betrekking tot dit laatste wordt in 2024 onderzocht of een interventie gedaan kan worden rond Landfront Vlissingen in aansluiting op het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ook worden de voorbereidingen getroffen voor de herdenking van de Slag om de Schelde en de viering van de bevrijding van Zeeland als geheel in het kader van 80 jaar vrijheid.

Sporen naar slavernijverleden

De provincie werkt actief mee aan de oprichting van een kenniscentrum over het slavernijverleden en de doorwerking daarvan in het heden (institutioneel racisme), vanuit het perspectief van inclusie, diversiteit en vrijheid. Dit kenniscentrum wil zich richten op onderzoek, onderwijs en culturele projecten, naar aanleiding van de vraag van het Adviescollege Dialooggroep Slavernijverleden (juli 2021), in nauwe samenspraak met landelijke initiatieven en ontwikkelingen op dit gebied. In Zeeland zijn diverse sporen van slavernij in kaart gebracht, maar het gestructureerde onderzoek moet nog beginnen. Als het kennisplatform tot stand komt is het de bedoeling om het herdenken en het levend houden van de aandacht voor het slavernijverleden te bevorderen door de kennis over dit slavernijverleden en de doorwerking daarvan te ontwikkelen, samen te brengen en te delen én door het vieren van de afschaffing van de slavernij te stimuleren. Educatieve projecten maken hier integraal onderdeel van uit. Het archief van de Middelburgse Commerce Compagnie in het Zeeuws Archief, dat sinds 2011 is opgenomen in UNESCO's Memory of the World Register, is daarvoor een belangrijke onderzoeksbron. Ook in het project Leeuwenpoort wordt aandacht besteedt aan dit onderwerp.

Collecties 'Nieuwe muziek' en 'Forum'; herbronnen uit het verleden.

In de jaren '70 en '80 kende Zeeland een progressief kunstklimaat waarbij de Provincie en gemeente Middelburg samen de kunstmanifestatie 'Forum' en het Festival 'Nieuwe muziek' en Vleeshal als productie- en presentatieruimte voor hedendaagse kunst financierden. Hiermee ontstond een zeer productieve periode waar internationaal toonaangevende kunstenaars, componisten en musici in

Zeeland resideerden. Deze nalatenschap lijkt buiten Zeeland soms meer te leven dan binnen de provincie. Echter, enkele initiatiefnemers waaronder jonge curatoren willen de collecties uit deze periode gebruiken als inspiratie voor nieuw werk. Dat start bij behoud, onderzoek en ontsluiting van deze collecties als modern immaterieel erfgoed. Niet alleen als erkenning van deze periode uit het provinciale cultuurbeleid, maar ook als inspiratiebron voor nieuwe werk. Daarbij zouden wellicht in eigentijdse vorm nieuwe edities georganiseerd kunnen worden van deze befaamde festivals van weleer. In 2024 worden opdrachten verstrekt om deze collecties toegankelijk te maken voor een breder publiek.

3.7 Cultuureducatie en -participatie

Cultuureducatie is gericht op de culturele ontwikkeling van inwoners gedurende hun gehele loopbaan, maar voor wat betreft de provinciale inzet vooral de leeftijdsgroep 4-12 jaar. Kunstzinnige vorming draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling, zelfbeeld, identiteit en burgerschap. Ook de geschiedenis van de regio draagt hier aan bij. Kunstzinnige activiteiten dragen bij aan algemene cognitieve vaardigheden; het vermogen te reflecteren, creativiteit en kritisch denken. De motorische ontwikkeling krijgt een impuls, communicatieve vaardigheden verbeteren en sociale vaardigheden als samenwerken, empathie en zelfvertrouwen van kinderen en jongeren nemen toe. (Bron LKCA)

Cultuureducatie voor de jongste groepen is veelal de eerste aanraking met kunst, cultuur en erfgoed en essentieel voor het cultureel bewustzijn van toekomstige generaties.

Wat tot nu toe gedaan?

Alle overheidslagen hebben een verantwoordelijkheid ten aanzien van cultuureducatie. In het beleid concentreert Provincie Zeeland zich op het stimuleren van de cultuureducatie op scholen en een doorgaande leerlijn voor jongeren gedurende hun gehele schoolcarrière.

De afgelopen jaren kwam dit neer op matchen van de landelijke subsidie van Cultuureducatie met Kwaliteit (vooral gericht op schoolgaande jeugd tot en met 12 jaar), subsidie voor scholierenvervoer naar culturele instellingen en ondersteuning van aanbod voor middelbare scholieren en studenten (o.a. HZ-cult) in aanvulling op landelijk beleid. Daarnaast ondersteunen we al langere tijd een aantal buitenschoolse ontwikkeltrajecten voor jongeren, waar het ontdekken en ontwikkelen van het eigen culturele talent voorop staan. Dit bevindt zich op het grensvlak van buitenschoolse cultuureducatie en cultuurparticipatie.

3.7.1 Herstructurering cultuureducatie, steunfunctie en scholierenvervoer

Een belangrijke uitgangspositie voor de huidige CMK-periode is dat naast de provincie nu weer alle Zeeuwse gemeenten deelnemen en financieel bijdragen. In 2022 zijn gemeenten en provincie het eens geworden dat de herstructurering van de cultuureducatie zich moet ontwikkelen in de richting van uitvoering in de regio (verantwoordelijkheid gemeenten) en centrale ondersteuning (verantwoordelijkheid provincie). In 2023 is een nadere taak- en rolverdeling overeengekomen, uitgaande van deze onderverdeling. De Provincie kiest voor het beleggen van de ondersteunende taken cultuureducatie bij stichting Cultuurkwadraat en er wordt gestart met een proces dat moet leiden tot ontvlechting van Cultuurkwadraat en Stichting Kunsteducatie Walcheren (KEW). De

verwachting is dat dit eind 2024 gerealiseerd is. Er wordt gekozen voor ontvlechting omdat dit enerzijds de taakscheiding bij cultuureducatie verheldert, anderzijds is er ook sprake van een verbreding van het takenpakket van Cultuurkwadraat. Zie hiervoor paragraaf 3.1 waar ingegaan wordt op het ontwikkelprogramma.

Een voorbeeld van wat we kunnen rekenen tot een ondersteunende taken cultuureducatie betreft het scholierenvervoer naar culturele instellingen, ook wel bekend als de Cultuurbus. En dan met name het deel dat voorziet in een eenvoudig en overzichtelijk centraal reserveringssysteem en de bemensing daarvan. In 2023 is besloten tot voortzetting van de Cultuurbus tot en met schooljaar 2024-2025.

Verder komt er een vervolg op het programma Cultuureducatie met Kwaliteit III (CMK III), met een finale editie CMK 4. Het Rijk doet opnieuw een verzoek tot matching. CMK III hebben Provincie en gemeenten gezamenlijk gematcht. In 2024 moet besloten worden over gezamenlijke matching van CMK 4 en de verdeling ervan. Daarnaast blijft het zaak dat het eigenaarschap bij het onderwijs wordt vergroot, niet alleen als het gaat om het inhoudelijk vormgeven van het curriculum op het gebied van culturele vorming, maar ook om de financiële investeringen. De ontwikkeling naar een nieuw Kerncurriculum waar Cultuur onderdeel van is, zou dit moeten bewerkstelligen. Een laatste editie van CMK is nodig om de overgang zo goed mogelijk te laten verlopen.

De ondersteuning van een aantal losse projecten cultuureducatie wordt met het oog op nieuw cultuurbeleid 2025 en verder heroverwogen. Vooralsnog wijzigt de ondersteuning in 2024 niet. Met de grootste van deze projecten, HZ cult zijn we al langer in overleg over de ontwikkeling van het programma. Dat laten we in 2024 meelopen in de andere gespreksonderwerpen die we met oog op nieuwe cultuuragenda met HZ hebben.

Bij de heroriëntatie op de Provinciale ondersteuning van cultuureducatie aanbod betrekken we dat het docentschap voor veel cultuurprofessionals een belangrijk onderdeel is in hun gemixte beroepspraktijk. Met een gemixte beroepspraktijk bedoelen we dat veel cultuurprofessionals vaak niet 1 baan of 1 opdracht hebben, maar er verschillende naast elkaar hebben.

Filmeducatie

Film by the Sea vormt in samenwerking met Brabant en Limburg de Filmeducatiehub Zuid. Deze grensoverstijgende oriëntatie zorgt voor een extra landelijke geldstroom (vanuit multiplier) en meer uitwisseling van kennis en kunde, te beginnen met een consulent filmeducatie die uit deze middelen wordt gefinancierd. De consulent werkt vanuit Cultuurkwadraat om goed aangesloten te zijn op de cultuureducatieketen. Het project loopt eind 2023 af en we staan positief tegenover vervolg, maar wachten de evaluatie van de partners hierin af.

3.7.2 Cultuurparticipatie

Het Rijk maakt extra middelen vrij voor bevordering van cultuurparticipatie – amateurkunstorganisaties en culturele projecten voor met name jongeren. Voor de stimulering van jongerencultuur hebben we enkele specifieke uitkeringen (SPUK's) ontvangen tot en met 2024. Hieruit financieren we de subsidieregeling Stimulering Jongerencultuur, die in 2024 opnieuw opengesteld wordt (de regeling staat nu open tot 31 december 2023). De ervaringen met deze regeling nemen we mee in de uitwerking van de provinciale cultuuragenda 2025 en verder.

Het Rijk wil komen tot een bestuurlijk akkoord cultuurbeoefening, een combinatie van de opvolger voor het Bestuurlijk kader Cultuur & Onderwijs (BKCO) en een bestuurlijk akkoord amateurkunsten. Wij zijn aangehaakt bij de uitwerking ervan via het IPO.

3.8 Toepassing codes cultuur, podia en festivals en kunstklimaat

Tot de kunsten rekenen wij zowel amateurkunsten als de professionele kunsten. De kunsten worden in het algemeen onderverdeeld in podiumkunsten (bv theater) en beeldende kunsten (bv schilderkunst).

Zoals in de inleiding aangegeven volgen in 2023-2024 nog in ieder geval bouwblokken over:

- De drie culturele codes (Fair Practice, Governance en Diversiteit)
- Podia en festivals
- Kunstklimaat

De drie Codes Cultuur

Van de door het Rijk gesubsidieerde organisaties, de basis infrastructuur (BIS) wordt verwacht dat zij werken in lijn met de drie culturele codes, te weten Governance Code Cultuur, Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code. Om organisaties de tijd te geven hun werkwijzen stapsgewijs bij te stellen wordt gewerkt vanuit het principe 'pas toe en leg uit'. Bij de Zeeuwse organisaties heeft de Fair Practice Code de meeste aandacht. Daarbij gaat het erom of cultuurprofessionals 'fatsoenlijk' betaald worden voor hun diensten. In de praktijk accepteren zowel de professionals als culturele instellingen nog regelmatig een lagere beloning dan volgens de code passend is.

De Provincie en gesubsidieerde organisaties zijn het met elkaar eens dat loon naar werk het uitgangspunt dient te zijn, maar in de praktijk wordt hier nog verschillend mee omgegaan. Een belangrijke reden is dat betaling volgens de richtlijnen leidt tot hogere kosten, dan wel minder aanbod bij een gelijkblijvend cultuurbudget. De overheid kan hierin het goede voorbeeld geven, maar ook de consument en bedrijfsleven spelen hier een rol. In 2023 zullen wij een onderzoek uitvoeren naar 'fair pay' en zo uitvoering geven aan de statenbreed aangenomen motie hierover. Wij willen met het cultuurveld en de medeoverheden toewerken naar een duidelijke toepassing van de Rijkscodes zo snel als mogelijk.

Behalve fair-practise vragen ook de Rijkscodes rond inclusie en good governance onze aandacht. De code inclusie heeft een directe relatie met thema's als herdenking slavernijverleden en cultuurparticipatie door alle groepen. Good governance kent een relatie met de professionalisering van de sector, inclusief een gezond beroepsklimaat en voldoende vernieuwing in topfuncties en raden van toezicht.

Podia en festivals

In 2022 zijn wij gestart met een extern onderzoek door de kwartiermaker cultuur, uitgevoerd door bureau &Maes. Mogelijk gemaakt door een subsidie van het Fonds Podiumkunsten en het Letterenfonds leverde de kwartiermaker in 2023 een advies op over versterking van de culturele infrastructuur in Zeeland. De subsector podia en festivals wordt gebruikt als zogeheten business case voor de bredere cultuursector, en daarmee levert het onderzoek input voor een bouwsteen voor de

pijler 'basis op orde'. Juist de podiumketen is een goede business case voor de bredere cultuursector. Hier zijn vraagstukken actueel zoals de aanwezigheid en bereikbaarheid van voorzieningen, de afstemming tussen vraag en aanbod (zowel nu als in de toekomst én met een trend van 'festivalisering'). En er zijn vragen op het gebied van professionalisering en organisatiekracht door een acute opvolgingsvraag in een deel van deze keten. In 2023 is een start gemaakt om met de gemeenten en cultuurveld de aanbevelingen om te zetten in toekomstgerichte interventies. In 2024 leidt dit tot een bouwsteen voor de Agenda Cultuur & Erfgoed 2025 - 2032

Kunstklimaat

In Zeeland willen we letterlijk en figuurlijk ruimte maken voor hedendaagse kunst(enaars). Dat wil zeggen: ontwikkelruimte en uitdaging bieden. Het is belangrijk dat talenten zich kunnen ontwikkelen, er ruimte is om werk te maken en aan publiek te laten zien, horen en lezen.

Een vitaal kunstklimaat is essentieel voor de culturele basisinfrastructuur. Kunstenaars en culturele professionals zijn de 'voedende bron' van het cultureel ecosysteem en houden het kunstklimaat levend(ig) als zij de mogelijkheid krijgen om met hun werk het systeem van nieuw leven te voorzien. In esthetisch, scheppende maar ook zeker in kritische zin.

Voor zowel huidige als toekomstige kunstenaars is behoefte aan meer en voldoende werkplaatsen en –ruimte, van ateliers tot presentatieruimte. In verbinding met én ondersteund door de bestaande culturele instellingen. Bovendien biedt Zeeland in potentie juist voordelen ten opzichte van andere delen van Nederland als het – letterlijk - om betaalbare werkruimte gaat. Met gebruikmaking van de adviezen van de Loods broedplaatsen gaan we een kader formuleren. Ook in het ontwikkelprogramma, en de nieuwe regiodeal vormen broedplaatsen een speerpunt van beleid. In 2024 zal dit leiden tot een bouwsteen voor de Agenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032.

Afronding Creative City Boost

In 2021 is er een aanvraag ingediend en toegekend in het Europese subsidie programma React-EU van OP-Zuid. Het project werd uitgevoerd onder de naam "*Creative City Boost; creëren en ondernemen in de Zeeuwse steden*". Uitgangspunt was dat het samenbrengen van de cultuursector en de middenstand in de binnensteden tot innovaties kan leiden die beide sectoren én de Zeeuwse stadscentra een 'boost' kunnen geven. In 2023 werden de pilots uitgevoerd en het project afgerond. We zijn tevreden met de resultaten die het project heeft opgebracht waarvan verschillende projecten een vervolg krijgen in de gemeenten. De steden vormen tenslotte de basis, van daaruit moeten het netwerk en activiteiten verder groeien. Daarnaast zijn we met de partners nog aan het oriënteren op de rol van de Provincie Zeeland in de toekomst. In ieder geval willen we de lessen en inzichten gebruiken voor de uitwerking van de uitvoeringsagenda Cultuur & erfgoed 2025-2032. Daarnaast is het thema broedplaatsen opgenomen in het programma van de Regio Deal North Sea Port District.

3.9 Bibliotheek en media

De Provincie Zeeland subsidieert op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen via ZB Bibliotheek van Zeeland (de ZB) de ondersteuning aan de Zeeuwse basisbibliotheken, de POI-functie. Het gaat hier om het interbibliothecair leenverkeer, ontwikkeling van innovaties ten behoeve van lokale bibliotheken en netwerkverantwoordelijkheid. Dit is een wettelijke taak, die in 2025 wordt uitgebreid naar een zorgplicht voor Provincies.

Naast deze wettelijk provinciale taak ontvangt de ZB jaarlijks subsidie voor de PLUS-functie (de collectie op HBO+-niveau), talentontwikkeling en maatschappelijke projecten.

Binnen de jaarlijks met de ZB te maken prestatieafspraken is dan ook een grote diversiteit variërend van het organiseren van debatten (dialogo), lees- en schrijfbevordering, talentontwikkeling op gebied van kunst en cultuur, maatschappelijke projecten en ondersteuning bij het werven van subsidie.

Als grote culturele instelling is vanuit de Ontwikkelagenda voor ZB een belangrijke rol weggelegd voor het verder ontwikkelen en versterken van de cultuursector in Zeeland. De ZB heeft in een schriftelijke reactie op de Ontwikkelagenda aangegeven welke kansen en uitdagingen deze biedt en hoe de ZB denkt de komende jaren hierop in te zetten.

In 2024 zal met de ZB het gesprek worden gevoerd over de wijze waarop hier concreet verder invulling aan wordt gegeven. Daarbij zal ook de uitwerking van het (te verlengen)

Bibliotheekconvenant 2020-2023 worden betrokken, dat onder meer gaat over drie grote maatschappelijke opgaven:

1. Het bevorderen van lezen;
2. Het stimuleren van participatie in de informatiesamenleving;
3. Het aanmoedigen van een leven lang ontwikkelen.

3.9.1 Onderzoeksfunctie Zeeland – HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving (HZ-KCSZ)

Het HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving (HZ-KCZS) doet in opdracht van de Provincie onderzoek naar sociaal-maatschappelijke, culturele en economische onderwerpen in Zeeland. Het gaat om Zeeuwse thema's in het licht van Brede Welvaart Jaarlijks wordt een onderzoeksagenda opgesteld. De onderzoekers herkennen trends en ontwikkelingen in Zeeland, beschrijven en analyseren deze. Deze resultaten zijn openbaar, worden (digitaal) gepubliceerd op de website van HZ en staan ten dienste van het provinciaal beleid, die van de Zeeuwse overheden en maatschappelijke organisaties in Zeeland. In 2024 zal door het Kenniscentrum onderzoek gedaan worden voor de Cultuurmonitor Zeeland. Daarnaast vindt er onderzoek plaats op het gebied van onder andere de Arbeidsmarkt, Economische ontwikkelingen en Energietransitie.

Financiële paragraaf

(Zie separaat document “Financiën ontwikkelagenda cultuurveld 2023”)